

Іван Мищак,
старш. наук. співроб. відділу формування інформаційних ресурсів Фонду
Президентів України, д-р істор. наук, проф.

ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ІНТЕРНЕТ-МЕДІА

*(аналітичний огляд зарубіжної преси про події в Україні
за 1–30 квітня 2024 року)*

Опубліковано: Мищак І.М. Війна росії проти України: аналіз інтернет-медіа (аналітичний огляд зарубіжної преси про події в Україні за 1–30 квітня 2024 року) // Україна у відгуках зарубіжної преси. 2024. Вип. 4 (182). С. 6–23.

В огляді публікацій інтернет-медіа за квітень 2024 року було проаналізовано 36 інтернет-версій медіаресурсів 18 країн світу. Найбільшу активність у висвітленні української тематики проявили інтернет-видання Угорщини та Іспанії (по 11 %), Великої Британії та Франції (по 10 %), США (6 %), Естонії, Литви, Бельгії, Німеччини, Латвії (по 5 %), Японії, Італії, Словаччини (по 4 %), Швеції, Нідерландів, Польщі, Чехії (по 3 %) (*див. діаграму 1*).

Лідерами серед зарубіжних медіа за кількістю та часткою публікацій на українську тематику стали: британська газета «The Guardian» (6,74 %), іспанська «ABC» (6,48 %), угорська «Nepszava» (6,22 %), французька «Le Monde» (5,44 %), угорська «Portfolio» (5,18 %), іспанська «El Mundo» (4,92 %), американська «New York Post» (4,40 %), французький журнал «L'Obs» (4,15 %), бельгійське видання «POLITICO» (3,89 %), британська газета «The Independent» (3,63 %) (*див. діаграму 2, 3*).

Угорські газети «Nepszava» та «Portfolio» разом з іспанськими виданнями «ABC» та «El Mundo» ділять між собою перше – друге місця серед національних медіа за висвітленням подій в Україні.

Угорські журналісти відзначають певні позитивні зрушення у двосторонніх відносинах Угорщини з Україною. Так, у редакційній статті газети «Nepszava» повідомляється про зустріч угорського президента Т. Сулька з Президентом України В. Зеленським у Вільнюсі. Глави держав обговорили питання підтримки України в умовах російської агресії та необхідності мирного врегулювання конфлікту. В. Зеленський також запросив Угорщину приєднатися до заяви G7 щодо підтримки України. В іншій статті йдеться про телефонні переговори міністра закордонних справ і зовнішньої торгівлі Угорщини П. Сіярто з головою Офісу президента України А. Єрмаком, під час яких сторони обговорили ситуацію з правами закарпатських угорців, розвиток інфраструктури на українсько-угорському кордоні та ряд інших питань. Зазначається, що П. Сіярто готується до переговорів із міністром закордонних справ України Д. Кулебою в рамках засідання Ради міністрів закордонних справ НАТО. Також читачів інформують, що підготовка до зустрічі В. Орбана та В. Зеленського ще триває, але «поки не вдалося узгодити дату». Своєю чергою газета «Portfolio» цитує слова П. Сіярто про те, що «в угорсько-українських відносинах було досягнуто прогресу з метою відновлення взаємної довіри». Свідченням цього видання називає внесення змін до угоди про прикордонний рух, що сприяє усуненню складних ситуацій на кордоні двох країн, а також відзначено розвиток дорожньої інфраструктури, що дозволяє перевантажувати 1 млн контейнерів і 3 млн тонн пшениці та рослинної олії на рік, тим самим допомагаючи європейській торгівлі України. Стаття «Nepszava» аналізує відносини між Д. Трампом і В. Орбаном у контексті російсько-української війни. Зазначається, що хоча вислови В. Орбана про Д. Трампа не відповідали

дійсності, колишній президент США не хотів публічно спростувати їх через повагу до позиції В. Орбана щодо міграції. Більш чітко розуміння ситуації розлого наведено в іншій статті видання. Так, прем'єр-міністр Угорщини В. Орбан під час переговорів у Брюсселі підтвердив, що Угорщина не виконуватиме міграційний пакт ЄС. Прем'єр-міністр також розкритикував ЄС у зв'язку з війною в Україні, підкресливши, що «Угорщина все ще виступає за мирні переговори, тоді як багато хто в ЄС виступає за війну». В. Орбан зазначив, що політика НАТО також змінюється, і хоча Альянс досі не грав активної ролі у війні в Україні, зараз він починає готувати координацію поставок зброї та фінансову підтримку. Однак Угорщина, як стверджує В. Орбан, залишиться поза цим процесом. «Portfolio» аналізує позицію країн-членів НАТО, зокрема Угорщини, щодо можливого членства України в НАТО. Автор допису, експерт з політики безпеки І. Дьярматі, припускає, що у внутрішній дискусії НАТО потрібна роз'яснювальна робота, яка надає пріоритет реальності та об'єктивним обставинам прийняття рішень. На думку експерта, оптимальним рішенням було б підтвержене відстрочене та обумовлене запрошення України до Альянсу. Економіст І. Чиллаг на шпальтах «Nepszava» критикує позицію прем'єр-міністра. Він нагадує про заяви В. Орбана, в яких той сумнівався в незалежності України, а також його думку, що Україна не може виграти війну проти російських військ. Автор також порівнює позицію В. Орбана з поведінкою керівництва держави, продемонстрованою у зв'язку з угорською революцією 1956 року. Політолог Я. Сіртес коментує поточну ситуацію в Україні в контексті російської агресії. Автор розглядає ймовірність подальших дій путіна, включаючи можливість нападу на НАТО, проте вказує на обмеження та недоліки в російській стратегії. Наводяться аргументи, які свідчать про те, що росія не має достатніх ресурсів для протистояння НАТО у випадку військового конфлікту. Стаття також розглядає можливі наслідки і реакцію міжнародної спільноти на можливий конфлікт з росією. Оглядач А. Кісс пише про подолання хибних уявлень і пропагандистських елементів, пов'язаних із російсько-українською війною, підкреслює намагання російської пропаганди ввести в оману громадськість щодо того, що відбувається на українському фронті, і важливість об'єктивних фактів у трактуванні ситуації. За його словами, українці змогли успішно подолати технічну та чисельну перевагу росіян і показали, що війна пов'язана не лише з військовою перевагою, а й з економічними та технологічними можливостями.

Іспанські оглядачі газет «ABC» та «El Mundo» визначають істотне зменшення західної військової допомоги нашій державі, що, на їхнє переконання, катастрофічно відображається на театрі бойових дій в Україні. Так, спеціальний кореспондент «El Mundo» А. Рохас вважає, що зараз відбувається «найчорніший момент вторгнення в Україну». На його думку, це пов'язано не лише з обмеженням військової допомоги США, а й через російську стратегію «відключення» міст України. Минулого року, зауважує автор, після деяких початкових успіхів, Москва зазнала невдачі у своїй енергетичній війні через прибуття зенітних батарей із Заходу, які врятували тисячі життів українців. Зараз же зенітні боєприпаси закінчуються й Україна втрачає 80 % усіх своїх енергетичних можливостей через атаки Кремля. На цьому фоні іспанські оглядачі відзначають вклад їхньої країни у допомогу Україні. Зокрема, у статті «ABC» йдеться про те, що Іспанія надішле в Україну зенітні ракети великої дальності Patriot, які мають прибути до місця призначення протягом чотирьох днів, а також боєприпаси різних типів, госпітальні медикаменти та індивідуальні бойові аптечки. В іншій статті «ABC» наведено коментар міністра закордонних справ Іспанії Х. М. Альбареса, який заявив, що пропозиція генерального секретаря НАТО Й. Столтенберга створити фонд у 100 млрд євро для України демонструє «прихильність» і «бажання допомогти Києву»

у війні проти росії. Х. М. Альбарес наголосив, що будь-яка допомога, яка може бути надана Україні, повинна бути передбачуваною та довгостроковою, тому що, на жаль, росія не дає жодних ознак того, що вона прагне покласти край цьому конфлікту. Іспанські журналісти багато пишуть про здатність українців доволі успішно оборонятися від переважаючих російських військ в умовах дефіциту боєприпасів, особливо артилерійських снарядів. При цьому відзначаються успішні удари ЗСУ дронами та ракетами по об'єктах нафтової промисловості росії, а також військових базах, передусім у Криму. Як приклад наводиться атака ракетами АТАСМС у Джанкої, яку журналіст «El Mundo» називає «одним із найуспішніших бомбардувань за весь час вторгнення», що дало змогу знищити склади боєприпасів та ракетні комплекси С 400, еквівалентні американському Patriot. У репортажі «АВС» йдеться про молодих професіоналів, студентів, пенсіонерів та активістів громадських організацій, які зібралися в культурному центрі в Києві з метою, яка до війни здавалася б неймовірною: навчитися збирати безпілотники, щоб їхня армія знищила найбільшу кількість ворожих солдатів. Видання інформує, що з початку широкомасштабного російського вторгнення українські цивільні особи і громадянське суспільство були залучені до безпрецедентної мобілізації для фінансування, придбання і виробництва безпілотників для ЗСУ. Пізніше уряд приєднався до цих зусиль з амбітною кампанією, яка має на меті відправити мільйон безпілотників на фронт цього року. «El Mundo» відзначає роль українських жінок в обороні рідної країни. За інформацією видання, наразі близько 65 тис жінок, що на 30 % більше, ніж у перші місяці конфлікту, служать в українській армії. Із них приблизно 45 тис виконують військові завдання, переважно медичні. Лише близько 4 тис жінок займають передові позиції, але з кожним днем їх стає більше: українські офіцери зрозуміли, що жінки є чудовими пілотами як розвідувальних, так і ударних безпілотників, найвирішальнішої зброї на цьому етапі війни. У статті також описано історії українських жінок-військових різних спеціальностей, які у своїй майстерності не поступаються чоловікам. Своєю чергою «АВС» пише про жінок-гірників, які працюють у Павлограді Дніпропетровської області. За словами операторів шахти, серед понад 4 тис робітників працює 600 жінок і понад сотня з них – на технічних посадах під землею. Те, що колись було переважно чоловічою професією, зазнало значних змін після того, як український уряд змінив закон у 2023 році, коли багато чоловіків покинули шахти, щоб приєднатися до армії, а посади в шахтах стали вакантними.

Британські оглядачі газет «The Guardian» та «The Independent» відзначають посилення російських атак на українську енергетичну інфраструктуру. На їхнє переконання, росія прагне скористатися тим, що Україні гостро бракує протиповітряних ракет. Редактор газети «The Guardian» з питань оборони та безпеки Д. Саббах зазначає, що нинішні збитки від російських атак є гіршими, ніж минулої зими, хоча вони й більш локальні. Найскладнішою, як інформує видання, наразі є ситуація з електропостачанням у Харкові та Харківській області, де застосовуються графіки відключень. Своєю чергою репортерка «The Independent» Х. Архірова пише, що через цю і попередні атаки росіян по енергетичній інфраструктурі України, ПАТ «Центренерго» втратило 100 % генерації. У цьому контексті журналістка «The Guardian» Дж. Ранкін повідомляє з Брюсселя, що міністри ЄС не змогли пообіцяти Україні додаткові зенітно-ракетні комплекси «Patriot» на ключовій зустрічі, попри тиск щодо надання більшої підтримки у сфері протиповітряної оборони на тлі посилення атак з боку росії. Оглядачі британських видань також багато уваги приділяють ускладненню ситуації на російсько-українському фронті, пов'язуючи його зі зменшенням військової допомоги Україні. Незважаючи на високий бойовий дух

української армії, аналітики й експерти констатують можливий відступ ЗСУ на окремих ділянках фронту. Водночас заступник командира 3-ї десантно-штурмової бригади ЗСУ М. Жорін в ексклюзивному інтерв'ю «The Independent» зробив тривожне попередження українським партнерам, заявивши, що Захід повинен терміново готуватися, створити серйозні системи оборони, які могли б протидіяти росії. Своєю чергою московський кореспондент «The Guardian» Е. Рот вказує на удари у відповідь українських безпілотників по цілях у росії на відстані понад 800 миль від кордону. Цю тактику автор називає переломним моментом і демонстрацією нової стратегії України з використанням асиметричних засобів для послаблення галузей, які постачають і підтримують російську армію. Британські журналісти вказують на необхідність радикальних кроків щодо посилення оборонного потенціалу та збільшення виробництва озброєнь у Великій Британії й інших державах-членах НАТО. На підтвердження цієї тези наводяться слова прем'єр-міністра Великої Британії Р. Сунака, який на спільному брифінгу з генсеком НАТО Є. Столтенбергом під час візиту до Польщі оголосив, що власну оборонну промисловість Великої Британії має бути переведено «на військову основу». Він зазначив, що одним із центральних уроків російсько-української війни є необхідність збільшення запасів та того, щоб збройова промисловість «швидше їх поповнювала». Водночас «The Guardian» із посиланням на представників британського оборонного відомства повідомляє, що більше половини військового фонду для України в розмірі 900 млн фунтів стерлінгів, яким керує Міністерство оборони Великої Британії, не використано через бюрократичні зволікання з оформленням контрактів. Так, зазначається, що лише 404 мільйони фунтів стерлінгів із коштів, пожертвованих дев'ятьма країнами, було виділено або витрачено. Як пише видання, міністри визнали, що частина обладнання, передбаченого підписаними контрактами, не потрапить в Україну раніше весни 2025 року. Журналісти «The Guardian» вказують на порушення росіянами міжнародних конвенцій щодо правил і звичаїв ведення війни. Ідеться, зокрема, про використання отруйного газу CS, який зазвичай використовується спецназом, а його використання під час війни заборонено відповідно до Конвенції про хімічну зброю. Як доказ видання зазначає, що одну з таких газових гранат надала для перевірки Р. Мачоровскі – американська бойова кваліфікована медикіня, яка служить в українській армії. При цьому росія веде інформаційну війну, звинувачуючи Україну в тому, що насправді чинить сама. Так, читачам нагадують, що ще в 2022 році К. Філл, тодішній міністр технологій Великої Британії, звинуватив кремль у поширенні дезінформації в Інтернеті з метою створення хибної версії про те, що Україна готується застосувати хімічну зброю, щоб росія могла розпочати власну хімічну атаку.

Оглядачі французьких видань «Le Monde» та «L'Obs» також привертають увагу читачів до наслідків масованих ударів росіян по енергетичних об'єктах в Україні. Стаття Т. д'Істрії в газеті «Le Monde» описує наміри росії паралізувати Україну шляхом нападів на її енергетичні об'єкти. Зазначається, що російські удари спрямовані на електростанції по всій країні, що призводить до серйозних перебоїв у постачанні електроенергії для міст, зокрема Харкова. Видання інформує про заклики української влади до західних держав надати ракети для протиповітряної оборони. Ці заклики викликали дискусію в європейських столицях щодо подальших дій. Так, журнал «L'Obs» пише про ініціативи президента Франції Е. Макрона «відкрити дебати» щодо європейської оборони, яка включатиме ядерну зброю. В інтерв'ю він сказав, що хоче «покласти все на стіл», включаючи протиракетну оборону, ракети далекого радіусу дії та ядерну зброю для тих, хто її вже має, щоб забезпечити «надійну» оборону «Європи». На цьому тлі французькі оглядачі ряд статей присвятили збільшенню оборонного

потенціалу Франції. Стаття Ж.-М. Безата та В. Малєко в «Le Monde» відзначає спричинений війною в Україні сплеск попиту на озброєння і відродження оборонної промисловості Франції. За словами авторів, близько 4000 підприємств та десять великих груп тепер працюють на замовлення уряду, збільшуючи виробництво. Наводяться приклади прискореної роботи компаній, зокрема запуску нової лінії з виробництва порохів на заводі Eurengo у Бержераку для відновлення втраченого суверенітету у цій сфері. Загалом, як підсумовують автори, хоча повномасштабної воєнної економіки поки немає, оборонно-промисловий комплекс Франції суттєво пожвавив свою діяльність. В іншій статті журналіст Ж. Пуїль пише, що ракетна компанія MBDA у французькому місті Бурж підвищує темпи виробництва, розширює свої потужності та активно наймає персонал, значною мірою завдяки війні в Україні. Після років кризи підприємство, що виробляє ракети Aster, відроджується, наголошує Ж. Пуїль і додає, що це позитивно впливає на місто Бурж, центр французької оборонної промисловості, а також на інші виробничі майданчики MBDA в регіоні. Схожі тенденції з розширення виробництва озброєнь французькі журналісти відзначають в інших державах. Так, у статті Ф. Жаке для «Le Monde» йдеться про те, що після початку російського вторгнення в Україну у 2022 році європейські країни збільшили оборонні бюджети, але закупівлі озброєнь на 80 % здійснювалися поза межами Європи. Натомість Європейська комісія має намір пріоритизувати розвиток власної оборонної промисловості протягом наступних п'яти років.

Аналіз співвідношення сфер огляду української проблематики у зарубіжних інтернет-виданнях упродовж квітня 2024 року засвідчив, що оглядачами більш активно оцінювалися роль і місце нашої держави у світовій політиці (74 %). Безпосередньо російському вторгненню в Україну в оглядах зарубіжних медіа приділено помітно менше уваги (26 %) (див. *діаграми 4, 5*).

Російське вторгнення в Україну в зарубіжних інтернет-медіа за структурою висвітлених питань виглядає так: прогнози та коментарі щодо ситуації на фронті – 15 %, обстріли території України російською армією – 14 %, соціально-культурне життя українського суспільства; діяльність української влади; військові дії Збройних Сил України, територіальної оборони, українських партизанів на тимчасово окупованих територіях – по 10 %, реакція вітчизняних впливових діячів та організацій; портрети українського спротиву – по 7 % (див. *діаграму 6*).

Російське вторгнення в Україну найчастіше висвітлювалося: іспанськими газетами «ABC» (17,82 %), та «El Mundo» (12,87 %), британськими «The Guardian» (7,92 %) та «The Independent» (6,93 %), італійською «Avvenire» (4,95 %), американською «New York Post», бельгійським «POLITICO» та польською «Rzeczpospolita» (по 3,96 %), латвійською «Diena» та естонською «Eesti Päevaleht» (по 2,97 %) (див. *діаграму 7*).

Упродовж аналізованого періоду прогнози та коментарі щодо ситуації на російсько-українському фронті стали топ-новиною зарубіжних інтернет-медіа. Тональність цих повідомлень насторожена, йдеться про атаки росіян й ускладнення становища українських позицій практично по всій лінії фронту. Керівник Міжнародного центру оборонних досліджень І. Каннік в інтерв'ю естонському виданню «Postimees» заявив, що росіяни продовжуватимуть наступати, а українці поступатимуться територіями. Він пояснив, що військова допомога США рухається до українських військових, але потрібен час, щоб дістатися до підрозділів. Поки що це ще не те, що загрожує розвалом усього фронту, і є надія, що найважчий момент для українців мине за кілька тижнів. Т. Копп, яка висвітлює політику національної безпеки для британської «The Independent», зазначає, що із використанням

безпілотників ситуація на полі бою змінилася, ускладнивши для України захист танків Abrams, які швидко виявляють і на які полюють російські дрони. Як наслідок, заступник голови Об'єднаного комітету начальників штабів адмірал К. Грейді заявив, що наразі танки відведені з лінії фронту, і США працюватимуть з українцями над «перезавантаженням» тактики їх використання. За словами К. Грейді, в умовах, коли безпілотні авіаційні системи є скрізь, загроза для використання бронетехніки очевидна. Натомість репортер американської газети «New York Post» М. Седакка повідомляє, що у 47-й окремій механізованій бригаді ЗСУ «Магура» прокоментували інформацію, розповсюджену в західних медіа, про те, що Україна відводить із фронту американські танки Abrams. На офіційній сторінці бригади, яка є оператором танків Abrams, військові зазначили, що ці танки чудово показали себе на полі бою, і їх не будуть ховати від ворога та не залишать піхоту без їхньої підтримки. Своєю чергою, ряд зарубіжних видань коментує ефективні удари українських безпілотників по стратегічних об'єктах на території росії. Відзначається, що безпілотники влучають все далі вглуб росії, а росіяни нічого не можуть протиставити цій тактиці. Своєю чергою військовий експерт Р. Тіле, якого цитує німецьке видання «Focus», вважає оманливим те, що успішні удари українських безпілотників по росії показали слабкість російської протиповітряної оборони. На його думку, російська протиповітряна оборона все ще одна з найкращих у світі, але в такій великій країні неможливо повністю контролювати весь повітряний простір. Тим не менш, погоджується експерт, розширення простору враження російських цілей Україною є особливо важливим. Офіцер штабу Нацгвардії Латвії майор Я. Слейдінс, слова якого наводить «Diena», каже, що росія сьогодні досягає в Україні тактичних, а не стратегічних успіхів, а ситуація на фронті не свідчить про рух росії до перемоги. Оцінюючи російську загрозу Харкову, Я. Слейдінс наразі розглядає атаку сухопутних військ на місто як малоімовірну, але очікує ракетних обстрілів із метою створення гуманітарної кризи в місті, щоб змусити Україну до переговорів. Експерт з безпеки Р. Сакс на шпальтах естонської «Eesti Päevaleht» також пише, що росія явно хоче спровокувати гуманітарну кризу в Україні, врегулювання якої має на меті вичерпати можливості України продовжувати війну.

Обстріли території України російською армією активно коментуються в контексті зниження можливостей України для захисту цивільних об'єктів у зв'язку з недостатньою кількістю засобів протиракетної оборони. У медіа часто висвітлюються атаки на житлові будівлі та споруди соціального й навчального призначення. В репортажі іспанської «ABC» йдеться про те, що щонайменше 13 людей, у тому числі п'ятеро дітей, постраждали в Дніпрі внаслідок ракетного обстрілу росією будівель навчального центру та дитячого садка. В іншій статті видання повідомляє про загибель шести мирних жителів у Харківській області після чергової нічної атаки з боку росії ракетами та безпілотниками. Чеське видання «Aktuálně.cz» звертає увагу на те, що росія останніми тижнями змінила тактику своїх нападів на Україну. Замість Києва, який захищений однією з найкращих систем протиповітряної оборони, вона націлюється на електростанції в інших регіонах. Деякі електростанції повністю зруйновані після ураження високоточними балістичними ракетами, і їх відновлення може тривати кілька років, підкреслюють чеські журналісти. Японська «Japan Today» також пише про російські ракетні удари по енергетичних об'єктах у центральній і західній Україні, які посилюють тиск на ослаблену енергетичну систему. Видання нагадує, що авіаудар, здійснений ракетами великої дальності, включаючи крилаті ракети, випущені російськими стратегічними бомбардувальниками, став четвертим масштабним повітряним нападом на енергосистему за місяць.

Роль і місце України у світовій політиці за структурою висвітлених у квітні 2024 року питань виглядає так: реакція світових політиків, діячів та організацій – 30 %, вплив російського вторгнення в Україну на світову політику й економіку – 24 %, збройна допомога Україні – 11 %, фінансова та економічна допомога Україні – 10 %, російська пропаганда та дезінформація за кордоном – 3 %, мирні пропозиції та переговорний процес; дані зарубіжних розвідок та аналітичних інститутів – по 2 % (див. діаграму 8).

Найчастіше роль і місце України у світовій політиці упродовж аналізованого періоду висвітлювали: угорська «Nepszava» (8,07 %), французька «Le Monde» (7,02 %), угорська «Portfolio» (6,67 %), британська «The Guardian» (6,32 %), французький журнал «L'Obs» (5,61 %), литовська «Lietuvos rytas» та американська «New York Post» (по 4,56 %), бельгійський «POLITICO» (3,86 %), німецька «Frankfurter Allgemeine» та латвійська «Neatkarīgā Rīta Avīze» (по 3,51 %) (див. діаграму 9).

Реакція світових політиків, діячів та організацій на події в Україні залишається у центрі уваги зарубіжних інтернет-видань. Канадська «National Post» наводить заяву Генерального секретаря НАТО Є. Столтенберга, зроблену в Брюсселі перед початком засідання міністрів закордонних справ країн-членів Альянсу. Очільник Альянсу наголосив, що НАТО розробляє новий формат надання подальшої допомоги Україні, що дасть змогу забезпечити її передбачуваність і стабільність. Відповідно до нового плану, який, як очікується, буде схвалено президентом США Д. Байденом та його колегами на наступному саміті у Вашингтоні в липні 2024 року, НАТО координуватиме військову сторону зусиль із підтримки України шляхом оцінки, збору зобов'язань та проведення зустрічей. Натомість міністр закордонних справ Італії А. Таяні, за повідомленням італійської «Libero Quotidiano», на полях зустрічі міністрів закордонних справ НАТО в Брюсселі визнав, що «нам потрібно буде продовжувати розмови з росією в майбутньому. Італія налаштована дуже критично, ми засуджуємо всі рішення, зроблені кремлем щодо України, і прогресуюче дистанціювання НАТО, але ми не перебуваємо у стані війни з росією, ми хочемо мати стосунки з російським народом, але зараз із кремлем важко вести діалог». Професор історії Принстонського університету Г. Джеймс у статті для угорського видання «Portfolio» пише, що Європі потрібен військовий союз проти російської загрози. На думку автора, Україна ослабла, тоді як росія створює виклик безпеці для Балтії та Європи, вимагаючи більшої дипломатичної та стратегічної координації, ніж будь-коли після закінчення холодної війни. Однак Г. Джеймс вважає європейських і американських лідерів занадто слабкими для цього завдання. Згідно з аргументом професора, великій історичній нагоді зробити Європу послідовним гравцем у сфері безпеки з власною армією завадив опір оборонних лобі великих країн після холодної війни. Натомість вони рухалися до валютного союзу. Зараз Г. Джеймс пропонує виправити ситуацію за допомогою енергетичного союзу та військового союзу чи союзу безпеки. Колишній командувач Збройними силами НАТО Ф. Брідлав упевнений, що це лише питання часу, коли ще одна держава стане мішенню для росії. Як інформує литовська «Lietuvos rytas», хоча колишній командувач Альянсу сподівається, що росія не намагатиметься перевірити кордони НАТО, все ж до такого сценарію необхідно готуватися. Щодо заяви президента Франції Е. Макрона про введення військ в Україну, то Ф. Брідлав переконаний, що це позитивний знак. Він вважає, що на початку війни було великою помилкою публічно сказати путіну про речі, які не збираються робити, щоб він не хвилювався про них, і це була стратегічна помилка. Путін має хвилюватися, каже Ф. Брідлав, про те, що «ми будемо робити далі». Литовські політологи Г. Бурбуліте-Ціскарішвілі та І. Калпокас, яких цитує «Lietuvos rytas», обговорили теракт у

московському торгово-музичному комплексі «Крокус Сіті Хол». Мова йшла про те, кого намагаються звинуватити, як путін допустив цей теракт та які наслідки це матиме для війни в Україні й на Заході. Вони не сумніваються, що путін «буде грати під прапором мобілізації», що все в росії буде використовуватися для виправдання політики кремля.

Вплив російського вторгнення в Україну на світову політику й економіку також активно обговорюється зарубіжними оглядачами. Передусім ідеться про енергетичний і продовольчий ринки. На шпальтах угорського видання «Nepszava» М. Іштван розглядає ситуацію з газопостачанням в Європі, наголошуючи на тому, що більшість країн ЄС, за винятком Угорщини, вже зменшила свою залежність від російського газу у зв'язку з війною в Україні. Автор наводить дані Євростату, які свідчать про зниження обсягів російського газу, що ввозиться до ЄС, та зазначає, що ця тенденція демонструє зміну в стратегії багатьох країн Європи. Інше угорське видання «Portfolio» розглядає можливість подовження вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом з урахуванням скарг щодо перевищення виробництва зернових. Видання вказує на можливість майбутньої угоди про введення обмежень на імпорт пшениці, що може виникнути у зв'язку з підвищенням виробництва та адміністративними витратами. Якщо пропозицію схвалить Європейський Парламент на своєму засіданні, це надасть Україні майже необмежений доступ до європейського ринку до червня 2025 року, констатує оглядач. Німецька «Frankfurter Allgemeine» звертає увагу на те, що обережна спроба федерального міністра фінансів К. Лінднера створити простір для маневру в бюджеті на користь оборонного бюджету, заморозивши соціальні витрати на три роки, зустріла різку протидію. Пенсійна безпека для німців важливіша, ніж країна, констатує автор статті і додає, що нова загрозлива ситуація після нападу росії на Україну цього не змінила. Нідерландська «Algemeen Dagblad» повідомляє, що партія Г. Вілдерса PVV (Партія свободи) більше не хоче, щоб Нідерланди вийшли з ЄС. Сценарій виходу Нідерландів із ЄС «Nexit» зник із передвиборчого маніфесту до виборів до Європарламенту. Партія Г. Вілдерса також підтримує «боротьбу України з російським агресором». У статті наголошується, що суперечливі законопроекти та плани були відкладені після того, як партія почала переговори про формування кабінету. Журналісти бельгійського «POLITICO» Дж. Ван дер Хейген і В. Коц пишуть, що ЄС розглядає можливість розширення прав українських далекобійників на доступ до Союзу, але ця ідея викликає обурення серед європейських далекобійників. Останніми місяцями далекобійники блокують прикордонні переходи з Україною в Польщі, Словаччині, Румунії та Угорщині на знак протесту проти існуючих правил, що дозволяють українцям перевозити вантажі між Україною та країнами ЄС без додаткових документів, але не дозволяють українським далекобійникам завантажуватися та розвантажуватися у межах ЄС. Перевізники ЄС скаржаться, що цих правил українці не дотримуються, зауважують журналісти.

Упродовж квітня 2024 року більшість зарубіжних оглядачів у висвітленні української проблематики дотримувалася нейтральної тональності. Частка нейтральних повідомлень становила 84,72 %. Водночас частка позитивних повідомлень склала 11,66 %, а негативних – 3,63 % (див. діаграму 10).

Найчастіше зарубіжні інтернет-медіа з нейтральних позицій висвітлювали становище на російсько-українському фронті, питання надання допомоги Україні, реакцію зарубіжних політиків і громадських діячів та організацій на події в Україні, діяльність української влади. Упродовж аналізованого періоду у нейтральних тонах місце і роль України у світовій політиці представлені в 257 статтях і повідомленнях. 20 статей і повідомлень вирізнялися позитивною тональністю, а 8 – негативною. Що

стосується ситуації в Україні безпосередньо під час російського вторгнення, то тут теж істотно переважала нейтральна інформація (70 статей і повідомлень). 25 статей і повідомлень мали виражену позитивну тональність, а 6 – негативну (див. діаграму 11).

Упродовж квітня 2024 року лише нейтральна тональність статей прослідковується в матеріалах інтернет-видань Канади («National Post», «Toronto Sun»), Франції («Le Monde», «L'Obs»), Німеччини («Frankfurter Allgemeine», «Focus») та Литви («Lietuvos rytas», «Verslo žinios»). Переважна більшість нейтральних статей і повідомлень також була опублікована у виданнях Латвії («Diena», «Neatkarīgā Rīta Avīze») та Японії («Japan Today», «The Asahi Shimbun»).

Канадське видання «Toronto Sun» наводить заяву міністра оборони Канади Б. Блера на зустрічі у форматі «Рамштайн» про виділення Канадою Україні 3 млн канадських доларів на виробництво безпілотників українським ОПК. Б. Блер зазначив, що це перший випадок, коли Канада безпосередньо долучилася до виробництва військових безпілотників в Україні, і ця жертва буде зроблена у співпраці з Великою Британією. Він також підтвердив, що Канада надає додатковий внесок у розмірі приблизно 13 млн доларів для чеської ініціативи щодо закупівлі боєприпасів для України. На розвиток цієї теми німецький «Focus» зазначає, що німецький внесок у чеській ініціативі отримати сотні тисяч снарядів для України з країн поза Європою становитиме 40 %. За даними Міноборони ФРН, у рамках чеської ініціативи на підтримку України Німеччина планує доставити 180 тис артилерійських снарядів. Вартість цієї поставки становить 576 мільйонів євро. Письменниця, редактор і колумніст канадської «National Post» К. Макпарленд пише про те, як спікер Палати представників Конгресу США М. Джонсон, який спочатку відмовлявся розглядати допомогу для України, змінив свою позицію та, зрештою, підтримав питання фінансування ЗСУ. Протягом кількох тижнів після того, як Сенат США ухвалив масштабний пакет допомоги для України, Ізраїлю та Тайваню, М. Джонсон турбувався про те, як затвердити закон у Палаті представників та не втратити свою посаду. Він зустрічався з високопосадовцями у сфері національної безпеки, зокрема директором ЦРУ В. Бернсом, щоб обговорити секретні дані розвідки. За інформацією К. Макпарленд, позиція М. Джонсона змінилася певною мірою під впливом брифінгів розвідки. Німецька газета «Frankfurter Allgemeine» повідомляє про заклик канцлера Німеччини О. Шольца до китайського лідера Сі Цзіньпіна змінити курс щодо України та більше сприяти «справедливому миру» в Україні. О. Шольц сказав, що загарбницька війна росії безпосередньо зачіпає «наші основні інтереси», а вторгнення та переозброєння шкодять «усьому міжнародному порядку». Він закликав Пекін, як близького партнера Москви, зробити більше для припинення війни. Своєю чергою у статті французького журналу «L'Obs» йдеться про заклик міністра закордонних справ Франції С. Сежурне до Китаю передавати «дуже чіткі повідомлення» росії щодо війни в Україні. Під час візиту до Пекіна він наголосив, що Китай відіграє ключову роль у дотриманні міжнародного права та поваги до суверенітету України. С. Сежурне підкреслив, що миру не буде без переговорів з Україною, і закликав Китай використати свій вплив на Москву. Литовська «Verslo žinios» цитує міністра закордонних справ Г. Ландсбергіса, який після зустрічі з генеральною секретаркою Ради Європи М. П. Бурич заявив, що найважливішим пріоритетом Литви під час головування в Раді Європи буде підтримка України. За його словами, ще одним важливим пріоритетом Литви є забезпечення відповідальності росії за агресією проти України і що реєстр збитків – це лише перший крок у створенні ширшого механізму компенсації для України. Японська «The Asahi Shimbun» повідомляє, що росія та білорусь не будуть запрошені на церемонію річниці атомного бомбардування третій рік поспіль.

Представники росії та білорусі будуть персонами нон грата на щорічній церемонії пам'яті миру через вторгнення москви в Україну та триваючий конфлікт, повідомили джерела видання. Зазначається, що замість цього місто Хіросіма планує надіслати листа росії та білорусі, в якому йдеться, що воно «з нетерпінням чекає того дня, коли вони зможуть відвідати місто після того, як конфлікту буде покладено кінець». «The Asahi Shimbun» нагадує, що в 2023 році Хіросіма надіслала запрошення лідерам і послам 167 країн на Церемонію пам'яті миру, яка відзначала 78-му річницю атомного бомбардування міста 1945 року.

Позитивні оцінки щодо подій в Україні упродовж квітня 2024 року з'являлися переважно в інтернет-виданнях Бельгії («The Brussels Times», «POLITICO»), Іспанії («ABC», «El Mundo»), Швеції («Aftonbladet», «Svenska Dagbladet»), Словаччини («Denník N», «Nový Čas») та Італії («Avvenire», «Libero Quotidiano»).

Позитивні новини щодо України переважно стосуються надання нашої державі військової допомоги, яка допоможе протистояти російській агресії, а також дій української влади у сфері національної безпеки, економіки й соціального забезпечення. Більшість зарубіжних інтернет-медіа оприлюднила інформацію про схвалення Конгресом США військової допомоги на суму понад 61 млрд доларів, щоб допомогти Україні в її боротьбі з росією. Це рішення подається як сигнал іншим державам, які до цього зменшили свою допомогу Україні. Крім того, як зазначає репортерка з національної безпеки британської «The Independent» Л. Балдор, американські офіційні особи підтвердили, що США таємно надали Україні балістичні ракети великої дальності, не уточнюючи скільки саме ракет було відправлено. Ракети були включені в пакет військової допомоги Україні на суму 300 млн доларів, який президент США Джо Байден схвалив 12 березня. Вперше українські сили застосували ракети 17 квітня 2024 року, коли завдали удару по російському аеродрому в Криму. Національні медіа також активно звітують про надання допомоги Україні своїми урядами. Так, бельгійське видання «The Brussels Times» наводить дані міністерки оборони Бельгії Л. Дедондер, яка заявила, що військова допомога Бельгії Україні з початку війни досягла позначки в 1 мільярд євро. Наразі уряд Бельгії схвалив 25 пакетів військової допомоги, останній склав 100 мільйонів євро на технічне обслуговування винищувачів F-16, проект у тандемі з шістьма іншими країнами. За інформацією видання, ці дії тісно координуються з союзниками, щоб гарантувати, що допомога доповнюється та адаптується до потреб України. Л. Дедондер запевнила, що загальна підтримка Збройних Сил України триватиме стільки, скільки буде потрібно. Ряд зарубіжних видань позитивно розцінює темпи зростання української оборонної промисловості. Так, латвійська «Diena» стверджує, що українські підприємці особливо активно й успішно займаються виробництвом дронів. Зазначено, що на закупівлю та розробку зброї власного виробництва український уряд у 2024 році заклав у державний бюджет майже \$1,4 млрд, що в 20 разів більше, ніж до повномасштабного вторгнення росії. Крім того, велика частка зброї та боєприпасів закуповується у приватних виробників, які збільшили свою частку до 80 % в оборонній промисловості, де досі сильно домінували державні підприємства. Журналістка польського видання «Rzeczpospolita» І. Трусевич пише, що інфляція в Україні впала до найнижчого рівня з 2020 року. У березні 2024 року ціни в Україні порівняно з лютим зросли на 0,5 %. Однак у річному вимірі інфляція сповільнилася з 4,3 % у лютому до 3,2 % в березні. Журналістка зауважує, що зниження цін здивувало експертів, оскільки Національний банк України прогнозував прискорення інфляції.

Негативна тональність інформаційних повідомлень про Україну прослідковувалася передусім в інтернет-виданнях Польщі («Rzeczpospolita», «Do Rzeczy»), Бельгії («The Brussels Times», «POLITICO»).

Кореспондент бельгійського «POLITICO» у ЄС і Китаї С. Лау пише, що Україна все ще дивиться зі сторони як 32 країни-члени НАТО святкують 75 років від створення Альянсу. За словами журналіста, для міністра закордонних справ України Д. Кулеби вечірка з нагоди дня народження НАТО лише підкреслила виключення нашої держави з клубу, до якого вона відчайдушно хоче приєднатися. Автор нагадує, що Україна офіційно подала заявку на членство у вересні 2022 року, через кілька місяців після повномасштабного вторгнення росії, однак Сполучені Штати Америки та Німеччина чинили цьому сильний опір. І хоча на Вільнюському саміті НАТО країни-члени домовилися, що «будуть у змозі надіслати» запрошення Києву, «коли союзники погодяться і умови будуть виконані», однак такого сигналу досі немає. Журналіст польського тижневика «Do Rzeczy» Г. Гжимович аналізує виступ польського професора-американіста З. Левицького, який на каналі «Historia realna» закликав поляків «бути реалістами» та висловив переконання, що «Україна не виграє цю війну». З. Левицький назвав три цілі американської політики щодо війни між росією й Україною та стверджував, що погляди Вашингтона і Києва на війну, що триває, не збігаються. Мета України – захистити свою територію всіма можливими способами, у першу чергу – вигнавши загарбника. Але, за його словами, США і весь світ знають, що цей конфлікт не може закінчитися тотальним приниженням москви. Професор вважає, що «абсолютно очевидно москва не піде з Донбасу і не піде з Криму». У статті угорського видання «Nepszava» повідомляється, що наразі уряд В. Орбана блокує виплату близько 2 мільярдів євро коштів ЄС, призначених для України, з коштів, які будуть використані для фінансування поставок зброї країнами-членами в Україну. Причиною таких дій уряду видання називає те, що Україна хоче ввести санкції проти фармацевтичної компанії Richter, погрожуючи позбавити ліцензії на 14 її продуктів. У статті нагадується, що раніше причиною вето стало включення ОТР-банку до українського «списку спонсорів» війни. Нині Угорщина також блокує подальше фінансування Європейської рамкової програми миру, доки українська сторона не надасть запевнення щодо подальшої роботи Richter. Оглядач «Nepszava» переконує читачів, що Richter не порушував жодних правил, а перешкоджання його роботі є безпідставним.

Отже, зарубіжні інтернет-медіа відзначають складність ситуації на російсько-українському фронті та збільшення ударів росії по об'єктах енергетики в Україні. Обидва фактори оглядачі й експерти пов'язують зі зменшенням військової допомоги нашій державі і неможливістю належно реагувати на російські загрози. Серед позитивних повідомлень передусім слід виділити схвалення Конгресом США довоогоочікуваної допомоги нашій державі. Прогнозується, що це рішення прискорить виділення військової допомоги й іншими західними державами та істотно вплине на перебіг бойових дій і підніме моральний дух Сил оборони України. Критичні зауваження на адресу України, як і раніше, переважно пов'язані із запровадженням санкцій проти іноземних компаній, які працюють у росії та розцінюються нашою державою як спонсори російської агресії.